

tione, proptereaquod licet in indulto exprimi soleat, ut Cardinalis conferre valeat beneficia vacantia per obitum officialium Curiae Romanae, aut familiarium Papae, non tamen solet exprimi, ut conferre valeat beneficia vacantia per obitum Cardinalis, quod necessarium esset, ut facultas singulari mandato concessa etiam ad eam speciem extenderetur.

Secundò reservata sunt beneficia vacantia per obitum officialium Apostolicae Sedis. Expressè isti nominantur, tum in dicta extravag. 4. de elect., tum in dicta extrav. 13. de præb., nimirum Vicecancellarii, Camerarii, Notarii, Auditores litterarum contradictarum, Auditores causarum Palatii Apostolici, Correctores, Scriptores litterarum Apostolicarum, Pœnitentarii, Abbreviatores, & Cappellani, quibus adjecti fuerunt familiares, seu commensales Romani Antistitis. His etiam adjecti fuerunt Legati, & Nuncii Apostolicae Sedis, item Rectores, & Thesaurarii in terris Sedis Apostolicae constituti; quorum tamen ratione constitutum fuit, ut tùm demùm reservatio locum haberet, cum in eo officio morerentur. Hic tamen Pragmatici scribere non dubitant, cessare quidem reservationem, sed remanere affectionem, vi cuius adhuc collatio beneficiorum ad Romanum Antistitem spectet. An hæc traditio consentanea sit constitutionibus Joannis XXII., & Benedicti XII., quorum mens erat expressa, ut eatenus perduraret reservatio, quatenus Legati, Nuncii, Rectores, & Thesaurarii in officio manerent, prudentum iudicio relinquo. Jure enim postulari posset, quo tenderet illa conditio, si adhuc cessante officio Pontificiae collationi locus esset; aliàs autem nihil amplius inducitur ex reservatione personali, quam quod ex affectione induceretur; cum & reservatio, & affectio singularis sit, quæ unica collatione absolvitur, ac consummatur. Ista inter reservationem, & affectionem distinctio meram vocabulorum, aut idearum subtilitatem continet, quam subtilitatem edunt Pragmatici

illi, qui cæteroqui viros verè in sacris canonibus eruditos solent redarguere ex eo, quod nimirum subiles disserendi, atque interpretandi modos excogitent, agitent, producant, atque promoveant. Non desinunt adhuc Pragmatici in cæteris hujus reservationis partibus subtiles videri, ut reservationem eandem sui natura angustis finibus contentam prorogent. Observant ipsi, reservationem duas habere causas, quarum prima est officium apud Sedem Apostolicam susceptum, altera est familiaritas apud Pontificem Maximum contracta. Hinc concludunt, reservationem existere, ubi alterutrum evincatur. Non esset improbanda traditio, quousque fictionibus non obvolveretur. At enim fictiones adjiciunt, cum nonnulli scribunt, ex. gr. multiplex esse Notariorum, vel Protonotariorum genus; quorum alii sunt participantes, & verè in officio; alii non participantes honoris tantùm causa designati. Posteriores cum in officio minimè essent, dicebantur tamen ab eisdem Pragmaticis familiares Papae, uti declaravit Paulus III. in constitutione 3. At cum idem Paulus III. in constitutione 4. declaraverit, Protonotarios non participantes, esse quidem familiares fictos, non autem veros, eamque ob rem Pragmatici difficile judicarent, se posse ad eos reservationem extendere, iterum voluerunt, eosdem sub nomine officialium comprehendere. Mihi aliud dicendum videtur, & quidem ex mente Joannis XXII., & Benedicti XII. in laudatis constitutionibus expressa. Etenim isti Pontifices hanc reservationem induxerunt, quasi consecrarium reservationis beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium. Vix autem contingebat, ut Protonotarii non participantes ut plurimum ab urbe remoti apud Sedem Pontificiam residerent, & supremum diem obirent. Amplius iwent Pragmatici; & quando in laudatis constitutionibus Joannis XXII., & Benedicti XII. beneficia commensalium Romani Pontificis fuerunt eidem Roma-

no Pontifici reservata, quod confirmatum est in regula 1. Cancellariae; quando insuper in regula 4. Cancellariae reservata fuerunt beneficia possessa à familiaribus Papae, tradiderunt inde fieri; ut beneficia conclavistarum sint Sedi Apostolicae reservata, propterea quod conclavista declarari soleant ex privilegio veluti Papae familiares, ac commensales. Mirum est, quot verborum involucris utantur, ut hanc definitionem adstruant; eò enim devenerunt, ut ad inducendam reservationem, de qua expressè non constat, & quam fictionibus adumbraverunt, triplex dixerint esse reservationis vinculum, primum ratione conclavistatus; cujus officium dixerunt exhibitum in Sedem ipsam Apostolicam, quasi conclavista sint Sedis Apostolicae officiales; alterum ratione familiaritatis, quam dicunt contractam à conclavista non tam cum Romano Antistite, quam cum Sede ipsa Apostolica; postremum ratione Protonotariatus, proptereaquod plurimi ex conclavistis Protonotarii creentur. Digerat hæc omnia is, cujus cum palato sapiunt, tum sunt stomacho lenia. Ego sanè duriora, quam par sit, esse sentio. Quousque hæc deprehendantur esse usu recepta, nec dissentire possum, nec dissentio; aut quoties contendatur, inductam fuisse hanc disciplinam ex germana interpretatione vel Apostolicarum constitutionum, vel regularum Cancellariae, heic est, ubi exoptarem, ut clarior fieret demonstratio. Tantùm dicam, expressè definitum esse in regula 4. Cancellariae, reservationem ex causa familiaritatis inductam non esse perpetuam, sed referri ad ea tantùm beneficia, quæ quis adquisiverit, quo tempore familiaris existeret, non ad ea, quæ cessante familiaritate obtinisset. Denique in regula 7. Cancellariae reservata fuerunt beneficia, quæ Cubicularii etiam honorarii, item Cursores Pontificii obtinissent.

Tertiò reservata sunt beneficia vacantia per obitum Collectorum, qui scilicet colligendis spoliis, decimis, quin-

deniis, aliisque juribus Apostolicae Camerae addicti sunt. Id primum inductum fuit ex regula 5. Cancellariae, ex eo quod Collectores habeantur veluti Sedis Apostolicae officiales. In hac regula duo personarum genera distinguuntur. Primum Collectores designati sunt, atque horum omnium, etsi numero plurimi sint, beneficia reservantur. Secundò designati sunt Subcollectores; atque istorum tantùm reservantur beneficia, si unus Subcollector in diocesi, vel civitate sit, non si plures, quo casu nullius Subcollectoris beneficia sunt reservationi obnoxia. Insuper coërcetur reservatio in eadem regula ad ea tantùm beneficia, quæ Collectores, aut unus Subcollector durante officio obtinuerunt, aut in quibus, seu ad quæ durante officio jus eisdem competeat.

Quartò denique reservata sunt beneficia, quæ possidentur à familiaribus Cardinalium, quod quamquam inductum primum fuerit ex regula 4. Cancellariae, non dubito tamen, quin eadem fuerit ratio hujus reservationis, qualis olim erat in reservatione beneficiorum, quæ à Cardinalibus possiderentur. Triplicis generis designari beneficia possunt. Primum ea, quæ quis obtinisset, antequam familiaris esset alicujus Cardinalis. Secundò ea, quæ tempore familiaritatis obtinisset, vel ad quæ certum jus eodem tempore habuisset. Tertiò ea, quæ dissoluta familiaritate adquisivisset. Ad priora duo genera refertur reservatio, adeo ut hæc perduret etiam dissoluta deinde quacumque de causa familiaritate. Ad tertium autem genus reservatio non refertur ob expressa regule verba. Dicitur in regula, reservari beneficia familiarium, qui sint *continui commensales*. Id videtur relictum iudicio boni viri, qui ex adjunctis universis arbitretur, quinam *commensalis* dicatur, videlicet ex stipendio Cardinalis vivere, & quinam *continui commensalis* dicatur, videlicet non in fraudem, sed ex animo pœnens Cardinalem habitet eidem certo in officio minist-

traturus. Multi sunt, qui putant, quadrimestre tempus præterlabi debere, ut quis *continuus* commensalis censeatur; quemadmodum & multi putant, reservationem hanc inductam fuisse potius gratia Cardinalium, quam gratia Apostolicæ Sedis. Hæc ut intelligantur, duæ aliæ proponendæ sunt regulæ Cancellariæ, videlicet 32. & 33. Jamdiu obtinuerat, ut quoties vacaret beneficium per obitum familiaris alicujus Cardinalis, Pontifex Maximus illud concedere sole- ret Personæ, quam Cardinalis idem commendavisset, neque alteri gratiam face- ret, nisi prævio ejusdem Cardinalis consensu. Id confirmatur in dicta regula 32. eo tamen adjecto, ut Cardinalis in Curia resideat, aut saltem in loco vicino infra duas dietas degat, brevi intra decem, vel ad summum quindecim dies reversurus; eo insuper adjecto, ut privilegium hoc Cardinalium locum habeat in beneficiis, quæ familiaris tempore familiaritatis obtinuerat, etiam si inde à familiaritate recessisset, & familiaritatem cum alio Cardinali contraxisset, quasi eodem retento statu; eo denique adjecto, ut familiares si censerentur, qui saltem per quatuor menses fuissent Cardinali commensales. In regula 33. cautum fuit, ut si beneficii vacantis collator ordinarius sit Cardinalis vi sui Episcopatus, vel alterius dignita- tis, isque, uti solet, Apostolicæ Sedis indulto munitus, cesset omnino privile- gium Cardinalis alterius in dicta regu- la 32. confirmatum, & Cardinalis ordi- narius liberè beneficium conferat, præ- terquam si beneficium apud Sedem Apo- stolicam vacet, cum hic casus in indulto minime comprehendatur; hæc enim in specie Cardinalis, cujus familiaris dece- sit, privilegium consensus habet, quem- admodum haberet, quocumque in casu, si ordinarius non esset Cardinalis. Num igitur exinde concludetur, non aliter beneficium reservatum esse vi regulæ 5. Cancellariæ, quam si familiaris per qua- tuor menses apud Cardinalem fuisset? Non id in necessariam consequentiam de-

ducitur, argumento ducto ex regula 32. Jam olim Bonifacius VIII. in cap. ult. de verbor. signif. in 6., cuidam concesserat collationem beneficiorum, quæ va- cavissent per obitum familiaris, *qui exis- teret continuo domesticus commensalis*. Nulla erat definitio temporis facta. Ex propo- sito admittentis, & admissi commensalis, quale ex adjunctis colligi poterat, res to- ta dirimebatur. In regula 4. Cancellariæ nec ulla quidem quadrimestris temporis facta mentio adparet. Quod si in regu- la 32. definitum fuit quadrimestre tem- pus, hoc inductum est ad singulares frau- des eludendas, quæ admitti possent, ut consensus prærogativa Cardinali acqui- reretur. Quæ autem singularia sunt, pro- trahi recta interpretatione nequeunt ad alteram regulam, quæ fundamentum habebat in vacatione beneficiorum apud Apostolicam Sedem, per Pontificias constitutiones, aut regulas ad casus fe- re similes prorogata. His adjicitur in dic- ta regula 4. Cancellariæ, æquè reservari beneficia vacantia per obitum familia- rium Papæ, ac vacantia per obitum familia- rium Cardinalium. Quod si definitio quadrimestris temporis facta in dicta regula 32., ad regulam 4. referrentur ad fraudes evitandas, dicere, oporteret, Summos Pontifices etiam declarare vo- luisse, quandoquæ locum esse posse frau- dibus apud se in suis eligendis familiaribus, quorum beneficia reservata non es- sent, nisi elapso saltem quadrimestri, quod sanè vel suspicari indecorum foret. An autem memorata regula 4. indu- xerit reservationem potius gratia Cardi- nalium, quam gratia Apostolicæ Sedis; Cardinalium inquam, ut eorundem con- sensu beneficia ita vacantia conferrentur; Apostolicæ Sedis, ut plurimum beneficiorum collationem nancisceretur, res def- finiiri faciliè potest. Regula quidem Car- dinalibus favet, dum confirmat præstan- di consensus prærogativam. At præcipuè edita est gratia Sedis Apostolicæ, quan- do certum est, uti modò notandum fuit, etiam quo casu Cardinalis consen- sus

sus non est expectandus, veluti cum ab- est à Romana Curia, adhuc reservationi locum esse, & Ordinariorum collatio- nem excludi.

Quarta generalis reservatio dicitur ex causa dignitatis, nonnullorum bene- ficiorum. Huc spectat in primis regula 8. Cancellariæ, in qua Pontificiæ collationi reservantur canonicatus, præbendæ, dig- nitates, personatus, & officia constituta in tribus Basilicis Romanæ Urbis, nimi- rum S. Joannis Lateranensis, Sancti Pe- tri, & Sanctæ Mariæ Majoris. Hæc pla- nè reservatio non eandem habet naturam, quam cæteræ reservationes; siquidem non quidquam novi juris ex ea reserva- tione Pontifici Maximo acquiritur; tan- tum pristinum jus ordinarium in benefi- ciis Romanæ Urbis, Romano Antistiti competens asseritur, vindicatur, & qua- tenus opus sit, restituitur, sublatis de medio in hac parte privilegiis, aut in- dultis, quæ ex Pontificia largitate con- cessa fuerant, aut Cardinalibus earundem Ecclesiarum Archiepiscopis, aut etiam ipsarum Ecclesiarum Capitulis. Eadem ratione in eadem regula reservantur Pon- tifici Maximo beneficia, quæ Cardinales ratione Episcopatum sui Cardinalatus, vel ratione Cardinalium titularum con- ferre possunt, quoties absentes ipsi sint à Curia Romana. Sunt istæ quædam in- dultorum coercitiones, non veræ, & propriæ reservationes. Aptius ad hanc generalis reservationis speciem refertur reservatio, quæ habetur in 2. regula Cancellariæ; in qua in primis statuitur, spectare ad Pontificem Maximum colla- tionem omnium Ecclesiarum Patriarcha- lium, Primatialium, Archiepiscopalium, & Episcopaliū. Disputant Pragmatici de hujus reservationis antiquitate, aliis reservationem repetentibus à Grego- rio IX., aliis à Bonifacio VIII., aliis à Clemente V., aliis ab Joanne XXII., aliis nonnisi à recentioribus Pontificibus; quodque mirum est, tradentibus non- nullis, ex hac reservatione nihil novi in- ductum fuisse, sed restitutam antiquam

disciplinam, cujus monumentum inve- niunt in can. 1. dist. 22. Gravissima is- tos obruit disciplinæ Ecclesiasticæ vete- ris ignoratio, quando nihil in tota ve- tustate frequentius occurrit, quam Epis- copalia omnia munera suffragio cleri, ac consensu populi præcedente in Synodis provincialibus committi consuevisse. Non opus hîc est adnotare, quænam sit Ger- mana interpretatio canonis 1. dist. 22., cujus auctor est Petrus Damiani. Alibi jam id expendi, tradens, nihil cum pro- posita traditione commune ibidem oc- currere. Ego observo, primum Clamen- tem V. specialiter sibi reservavisse Ec- clesiam Burdegalensem, de qua ipse ad Romanam Sedem assumptus fuerat, unâ cum Monasterio sanctæ Crucis pariter Burdegalensi in extrav. 3. de præb. De aliis Cathedralibus Ecclesiis nulla reser- vatio adparet, nisi tum demum, cum apud Sedem Romanam vacarent, quem- admodum legitur in dicta extrav. 3. Is- tud ipsum statuit Joannes XXII. in ex- trav. 4. int. com. de elect., & confir- mavit Benedictus XII. in extrav. 13. de præb., ex quibus faciliè deducitur, non- nisi serius eam generalem reservationem inductam fuisse, & inter regulas Can- cellariæ receptam. Additum fuit in re- gula, reservari pariter Pontificiæ colla- tioni omnia monasteria virorum valorem annum ducentorum florenorum auri (floreus aureus idem valet apud Roma- nos, ac Julii argentei septemdecim cum dimidio) communi æstimatione exce- dentia. Observandum tamen est, non ubique regulam istam esse receptam, ob varias etiam transactiones, & concordata, quæ diversam in diversis ditionibus disciplinam induxerunt, quod etiam ob- servandum voluerunt Tridentini Antisti- tes in cap. 1. sess. 24. de Ref. Ubi verò suas vires exerit reservatio, quotidiana praxis demonstrat, non esse solam reser- vatam electionis Episcoporum, vel Ab- batum à Capitulis, vel Monachis factæ confirmationem, aut Episcoporum con- secrationem, sed liberam omnino Epis-

copalis, atque Abbatialis beneficii collationem. Neque dicas, in regula non fieri specialem mentionem de Monasteriis, aut Cathedralibus Ecclesiis, ad quas per electionem quis assumatur, ut concludas, ab hac regula excipi Ecclesias, & Monasteria electiva, argumento capituli 16. §. *Illis vero* de præb. in 6. Etenim jam observaverunt Interpretes regulam, non opus fuisse expressam mentionem facere electivarum Ecclesiarum, & Monasteriorum; propterea quod tam Cathedralis Ecclesie, quam Monasteria non ex accidenti, sed suapte natura sunt electiva, satisque sit memorare Cathedralis Ecclesias, aut Monasteria, ut beneficia hujus generis electiva memorata intelligantur. Hinc hodie in his majoribus beneficiis aliorum electioni, vel nominationi locus fieri non solet, nisi vel speciale privilegium, vel inita transactio, seu concordatum, vel immemorialis consuetudo suffragetur. Item regula locum habet in Monasteriis æque conventum habentibus, ac conventu carentibus, quæque propterea commendari sæcularibus Clericis consueverunt, dummodò omnia isthæc regularia beneficia jure tituli perpetui possidenda conferantur. Ad eandem speciem reservationis generalis etiam refertur reservatio, de qua concepta est regula 4. Cancellariæ, ubi reservata fuerunt dignitates omnes majores post Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æstimatione excedentes principales in Ecclesiis Collegiatis, ea declaratione adjecta, ut si fortè quædam dignitas non sit major in Ecclesia Cathedrali, sed principalis sit in Ecclesia Collegiata à Cathedrali distincta, hæc ipsa dignitas sit Sedi Apostolicæ reservata. Hæc ita intelligenda sunt, ut prima dignitas, etiam unica, reservata sit, quando tamen in eadem Ecclesia plura supersunt beneficia, etiam sine titulo dignitatis, non verò si, præter unicam dignitatem, nulla alia superessent beneficia, ne per hanc

reservationem universa Ordinarii jurisdictionis evacuatur. At si fortè in prima dignitate reservatio non consistat, vel quod prima dignitas suppressa sit, & unita Capitulo, vel quod sit juripatronatus aliquorum obnoxia, vulgò scribunt, reservationem locum habere in secunda, quasi secunda in hac specie locum teneat primæ. Præterea in eadem regula 4. reservati sunt Prioratus, Præposituræ, Præpositus, aliæque dignitates conventuales, quod intellige de Ecclesiis tantum Regularibus, sive actu, ut vocant, sive habitu, item de dignitatibus tantummodò perpetuis, non de temporalibus, sive de iis, quæ obedientiales vocantur ex eo, quod in illis constitutus ad nutum superioris possit amoveri; atque in hac regula parte locum etiam habet, quod superius adnotavi ad regulam 2. Cancellariæ de Monasteriis, nimirum non esse id ubique receptum, sed esse variis consuetudinibus Provinciarum, ac concordatis obnoxium. Quod si petas, quid discriminis intercedat inter Monasteria jam reservata in regula 2., & dignitates conventuales reservatas in regula 4., respondent passim Interpretes, nomine Monasteriorum in regula 2. venire Abbatias consistoriales, & nomine dignitatum regularium in regula 4. venire Præfecturas Monasteriorum non consistoriales. Adicitur denique in dicta regula 4., reservari Præceptorias generales quorumcumque ordinum, non tamen militarium.

Postremò generalis reservatio dicitur ratione delicti, quo admissio beneficiarius jure suo spoliatur, non sanè quod omni hujus generis crimine admissio reservatio inducatur, sed quod quædam sint delicta, quibus admissis reservata certa beneficia sint. Huc pertinet in primis, quod tradi solet, reservari beneficia Sedi Apostolicæ, quæ vacant per ascensionem alterius beneficii incompatibilis. Multa tamen in hac re sunt observanda. Primum est, jamdiu cautum fuisse in Concilio Lateranensi Innocentii III. sive in cap. 28. de præb., ut, si quis

cu-

curam animarum, vel dignitatem, vel personatum habens alterum ejus generis beneficium obtineret, ipso jure primum vacare censeretur, quod liberè posset ab Ordinario conferri. Hæc sine discrimine obtinuerunt, quousque aut vix, aut rarò Pontifices Maximi beneficia per se conferebant. Deventum est ad ea tempora, quibus Pontificiæ collationes esse cœperunt frequentiores. Tùm verò si Pontificia auctoritate beneficium, uti vocant, incompatible concederetur alicui alterum beneficium incompatible possidenti; vacabat quidem primum; sed conferri non poterat ab Ordinario, postquam reservationes beneficiorum vacantium in Curia induci cœperunt. Statim ac enim actus collationis secundi beneficii, ex quo primum beneficium vacabat, perficiebatur in Curia, vacatio secundi beneficii in Curia sequi dicebatur, unde reservatio emergebat, quamquam adhuc verum esset, vacationem nondum fuisse undecumque perfectam, propterea quod expectandum adhuc esset tempus, quo quis pacificè possessionem secundi beneficii adipisceretur, quod hodie bimestre esse solet, ita tamen, ut adepta pacifica possessione vacatio retrahatur ad tempus adeptionis secundi beneficii. Nihilominus tamen Joannes XXII. expressè eadem beneficia Sedi Apostolicæ reservare voluit in extravag. sua unica de præb., relata etiam in extravag. 4. eod. tit. int. com., quod confirmavit Benedictus XII. in extravag. 13. eod. tit., atque hanc ipsam reservationem confirmaverunt recentiores Pontifices in regula 1. Cancellariæ. Ego non puto, hanc reservationem expressam in dictis constitutionibus distinctam esse ab altera reservatione, quæ dicitur beneficiorum in Curia vacantium; neque enim quid amplius in illa continetur, quam quod in ista contineatur, nisi dixeris, Joannem XXII. reservasse sibi beneficia, quæ vel ipse, vel Prædecessores sui contulissent numero plura etiam cum dispensatione, propterea quod

noluit, eam dispensationem alicui prodesse, ac statuit, liberum esse possessori, ut ultimo adeptum beneficium retineret, si verò utrumque retinere pergeret, utrumque & vacaret, & esset collationi Sedi Apostolicæ reservatum. At enim hæc reservatio perpetua non erat, tantum casus præteritos respiciebat plurimum beneficiorum ex dispensatione Pontificia pridem obtentorum. Itaque hodie si quis auctoritate Pontificia beneficium quoddam incompatible nanciscatur, dicitur beneficium primum in Curia vacaret, proptereaque est Sedi Apostolicæ reservatum. At si obtineatur ab Ordinario, vacabit quidem similiter beneficium primum, sed non erit collationi Pontificiæ reservatum, quia in Curia minime vacat. Nihil autem refert, an Pontifex per se, an per delegatum beneficium conferat, putà per legatum Sedi Apostolicæ ob verba in laudata extravaganti 13. expressa, quibus beneficia reservantur vacantia per concessionem secundi incompatibilis factam vel à Pontifice, vel auctoritate litterarum Pontificiarum.

Adversus hanc reservationem nonnulli effugia quæsierunt, non tantum ut plurimum beneficiorum possessores evaderent, quod eveniebat permutando beneficium incompatible, uti loquuntur, cum compatibili, sed etiam ut beneficium primum, quod ex adeptione secundi vacaturum erat, vel in alterum resignatione facta transferrent, vel liberè renunciarent apud ordinarium collatorem ad excludendam Pontificiam reservationem. His obviam iverunt Pontifices Maximi in regula 3., & 26. Cancellariæ. Statuerunt in regula 3., non valere aut resignationem, aut cessionem, aut permutationem beneficii incompatibilis in fraudem Pontificiæ reservationis factam ab eo, qui certum vacans beneficium sit à Sede Apostolica impetraturus, eo etiam adjecto, ut irrita insuper sit collatio beneficii secundi, salvis tamen manentibus quibuscumque juribus com-

competentibus alteri parti, ad cuius favorem facta esset resignatio etiam ex causa permutationis. In regula 26. specialiter definitur, non valere renunciationem, cessionem, & quamcumque dispositionem beneficiorum, quæ facta fuerit ab eo, qui promovendus sit ad Cathedralis Ecclesias, vel Monasteria, vel quascumque Prælaturas à die, quo eadem Ecclesiæ, vel Monasteria, vel Prælatura vacant, qua in specie pœna quidem adjecta est, ut resignatio, cessio, & quævis alia dispositio irritetur, non etiam ut irritentur acta Pontificiæ collationis ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, vel Monasterii, vel Prælatura.

Gravis sollicitudo, quæ tenuit perpetuò Pontifices Maximos, ut executioni demandarentur Tridentina decreta, occasionem etiam dedit, ut reservarentur Pontifici Maximo beneficia, de quibus, vel Ordinarii, vel alii collatores contra decreta Tridentini Concilii disposuissent. Ita habetur in fine regulæ 1. Cancellariæ, quod primùm à Sixto V., deinde à successoribus Pontificibus constitutum est. Itaque hodie sunt reservata Pontificiæ collationi beneficia Parochialia illi collata, qui necdum 25. ætatis annum attigerit contra præceptum Tridentini capitis 3. sess. 7. de Ref., beneficia simplicia collata non habenti primam tonsuram, aut illi, qui non sit saltem in decimoquarto ætatis anno constitutus, contra caput 6. sess. 7. de Ref., beneficia simplicia collata illegitimo, vel aliàs incapaci, contra cap. 15. sess. 25. de Reform., contra caput 6. 8. 18. 19. sess. 24. de Ref., beneficia vel sæcularia regulari, vel regularia sæculari concessa, contra caput 11. sess. 14. de Ref., beneficia Parochialia collata contra formam concursus, contra ca-

put 18. sess. 24. de Ref., quo in casu jam reservationem singularem induxerat Pius V. in sua constitutione 33., ex qua interpretationem sumit hæc regula; nimirum reservatio quidem locum habebit, ubi Ordinarius collator, qui culpam admisit adversus Tridentinum decretum, libera collatione fruitur, non verò si collatio beneficii Parochialis ad alium collatorem spectet, aut Patronatus Ecclesiastico sit obnoxia; ne aliàs culpa Ordinarii fraudem faciat, aut collatori singulari, aut Patrono; nisi vel collator singularis, vel Patronus Ecclesiasticus etiam in culpa sit, proindeque dignus sit, qui suo jure spoliatur. Observandum adhuc est, in dicta regula 1. Cancellariæ non definiri, beneficia reservari Apostolicæ Sedi, quæ contra formam, aut decreta Concilii collata fuissent, sed definiri, reservari beneficia, de quibus Ordinarii, alii collatores disposuerint aliter, quam Concilium Tridentinum statuerit. Verbum *disponendi* collationem quidem in se continet, sed alios actus præter collationem complectitur. Hinc fit, ut si Episcopus univerit beneficia, quibus in casibus ne uniat, Concilio Tridentino prohibetur, non solum unio irrita sit, sed & collatio beneficii vacantis Sedi Apostolicæ reservetur. Hæc regula pœnalis est, proindeque eam tantum in specie locum habet, quoties ordinarius, vel alius collator de dolo, vel culpa redarguatur, minimè verò, quoties vel justa causa, vel excusabilis error facti, vel probabilis ignorantia causam dederit dispositioni Tridentino Concilio contrariæ. Eove minus reservatio locum habebit, ubi Patronus, non collator, violaverit Tridentina decreta, cum regula mentionem tantum de collatoribus faciat, non de patronis.

PARS SECUNDA DE VARIIS COLLATIONUM FORMIS.

CAPUT I.

De forma Collationum ordinaria.

CUM sæculo Ecclesiæ duodecimo excoli cœpit jurisprudentia Romana, ejus etiam suppellectilem auxerunt recens inductæ feudorum consuetudines, nonnulla exinde traducta fuerunt in disciplinam Ecclesiasticam occasione collationis beneficiorum, præsertim quòd ista tum primùm novam formam indueret, & secerneretur à collatione sacrorum ordinum, cui olim conjungebatur. Interea tamen & nonnulla veteris disciplinæ vestigia remanserunt, quasi collatio beneficiorum in parte retineret naturam collationis ordinum, in parte autem nonnihil novi acquireret, exemplo acquisitionum honorum, vel etiam feudorum, quando beneficia bonis Clericorum adenserentur cœperunt, & parum visa sunt distare à feudis, quæ olim etiam beneficia dicebantur, & tantum concedebantur ad vitam vassalli, post hujus obitum ad concedentem reversura. Itaque in primis beneficiorum collatio certa retinuit vestigia disciplinæ veteris. Si enim cum jungeretur collationi ordinum, uti collatio ordinis, ita & collatio beneficii perpetua erat; ne quis sine causa potuit æquè à beneficio, ac ordine, aut spontè recedere, aut Prælati auctoritate dejici; unde obtinuit, ut beneficii collatio fieri debeat purè, non in diem, non sub conditione, can. 2. dist. 55., can. 7. dist. 57. Tantum quædam exceptiones ad regulam adjiciebantur etiam hodie probatæ, & primùm in beneficiis manualibus, id est ad nutum superioris revocabilibus, cap. 6. vers. *Nec alicui de statu Monach.*, secundò in

commendis, quæ in Parochialibus Ecclesiis ad semestre tempus auctoritate Ordinarii constituuntur, cap. 15. de elect. in 6., tertio in coadjutoriis, ut in specie capituli 1. & ult. de Cleric. ægrot., quarto in juribus visitationum, de quibus agitur in cap. ult. de suppl. neglig. Prælat. in 6., cap. 19. de elect., & cap. 42. de elect. in 6., quinto denique in extraordinariis quibusdam causis, quibus Romani Antistites aliquando duxerunt collationi beneficiorum tempus vel certum, vel incertum, putà usque ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, adjicere, can. 42. caus. 7. quæst. 1., cap. 5. de fil. presbyt., cap. 5. de rescript. in 6. Istæ exceptiones firmant magis regulam, magis etiam regulæ rationem; siquidem quæ universæ exceptiones proponuntur, ad eos casus pertinent, in quibus beneficia seorsim à sacra ordinatione conferebantur. Non erant ab ipsa origine sui adnexa ordinationi beneficia manualia, quæ ut plurimum regularia erant, & concedebantur Monachis minimè ordinatis. Non erant adnexæ ordinationi commendæ, quæ etiam laicis conferri potuerunt. Non visitationes, non coadjutoria, aliaque similia jura, quæ officio potius, quam ordini cohærebant. Hæc observatio, quæ plana est, & primigeniæ beneficiorum naturæ conformis, aut fugit oculos, aut non explevit animos illorum, qui sæculo duodecimo ebrii erant in studiis jurisprudentiæ Romanæ. Isti, quibus ea tantum arridebant, quæ derivarentur ex principiis veterum Jureconsultorum, novas excogitarunt